

3. Попкова, Т.Д. Духовно-нравственное воспитание детей дошкольного возраста. Часть 1. Источник духовности. ПГУ; ПК ИПКРО. – Пермь: Страда, 2010. – 190 с.
4. Рожков, И.В. Теоретические основы воспитательного процесса: учеб. пособие / М.И. Рожков. – Ярославль: Изд-во ЯГПУ, 1999. – 117 с.
5. Соболев, В.С. Концепция, модель и критерии эффективности внутривузовской системы управления качеством высшего профессионального образования / В.С. Соболев, А. Степанов // Университетское управление: практика и анализ. – 2004. – № 2(30). – С. 102-110.
6. Соколова, Н.А. Методологические основы педагогики дополнительного образования детей / Н.А. Соколова // Дополнительное образование. – 2003. – №1. – С.25 – 27.

In this article the main contents makes model of moral education of teenagers by means of studying of orthodox culture. The author defined methodological approaches and principles of moral education. Blocks of model and concrete methodical recommendations of moral education are described.

Keywords: moral education, education model, orthodox culture, formation of moral qualities.

Отримано 14.11.2012р.

УДК 37.01

В.Н. Багрій

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ЧЕРЕЗ СПРИЙНЯТТЯ РОЛІ ТА РОЛЬОВОЇ ПОВЕДІНКИ У РІЗНИХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ТЕОРІЯХ

У статті досліджується соціалізація особистості через сприйняття ролі та рольової поведінки у різних психологічних теоріях.

На основі аналізу літературних джерел визначено поняття “соціалізація” та її вплив на роль та рольову поведінку особистості, проблема соціалізації у різних психологічних теоріях.

Ключові слова: соціалізація особистості, роль, рольова поведінка, психологічні теорії.

В статье исследуется социализация личности через восприятие роли и ролевого поведения в различных психологических теориях. На основе анализа литературных источников определено понятие “социализация” и её влияние на роль и ролевое поведение личности, проблема социализации в различных психологических теориях.

Ключевые слова: соціалізація личности, роль, ролевое поведение, психологические теории.

Постановка проблеми. Як відомо, соціалізація особистості - це акумулювання нею у процесі життя і діяльності досвіду соціального розвитку і поведінки, нагромадженого людством, який передається через посередництво виховання й суспільства. До найбільш поширених визначень соціалізації, на думку українського дослідника Л.Е. Орбан-Лембрик, належить таке: „соціалізація - це процес входження індивіда в суспільство, активного засвоєння ним соціального досвіду, соціальних ролей, норм, цінностей, необхідних для успішної життєдіяльності в певному суспільстві” [5, с. 90].

В науковій літературі існує багато варіантів визначення соціалізації, але більшість з них тяжіє до розуміння її як процесу, завдяки якому люди засвоюють і навчаються підпорядковувати свою поведінку соціальним нормам. Соціалізація розглядається як процес входження індивіда у світ конкретних соціальних зв'язків та його інтеграція у різні типи соціальних спільнот через культуру, цінності і норми, на основі яких формуються соціальні риси особистості.

Зміст поняття "соціалізація" є нестабільним і неоднозначним. Представники структурно-функціонального напрямку американської соціології (Т. Парсонс, Р.Мертон) під соціалізацією розуміють процес повної інтеграції особистості в соціальну систему, в ході якого відбувається її пристосування. Останнє традиційно розкривається цією школою за допомогою поняття "адаптація". Тому "соціалізація" трактується як процес входження людини у соціальне середовище і її пристосування до культурних, психологічних та соціологічних факторів [6].

Представники гуманістичної психології (Г.Олпорт, К. Роджерс та інші) під соціалізацією розуміють процес самоактуалізації "Я - концепції", самореалізації особистістю своїх потенцій і творчих здібностей, як процес подолання негативних впливів середовища, які заважають її саморозвитку і самоствердженню.

Ці підходи не суперечать один одному, а визначають двосторонній характер соціалізації. Особистість засвоює соціальний досвід (етнічні, класові, групові, професійні та інші соціальні стереотипи і стандарти, сформовані суспільством) шляхом входження до системи існуючих соціальних зв'язків. Водночас через природну активність вона зберігає і розвиває тенденцію до автономії, незалежності, свободи, формування власної позиції, неповторної індивідуальності. Саме ця тенденція і забезпечує розвиток та перетворення не тільки особистості, а й суспільства.

Таким чином, єдність процесів адаптації, інтеграції і самореалізації забезпечує оптимальний розвиток особистості у її взаємодії з середовищем, що оточує, а їх перетин і є суттю соціалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процес соціалізації ніколи не завершується, він продовжується безперервно протягом усього життя. Йому властива внутрішня динаміка здобутків і втрат (Г.С. Костюк), безмежність саморозкриття особистості.

Соціалізація може бути регульованою і спонтанною. Вона здійснюється як у навчальних закладах, так і поза ними. При цьому, наприклад, в університеті засвоюються не лише ті знання, які є метою заняття, не тільки правила і норми поведінки, які спеціально формуються в процесі навчання і виховання. Студент збагачує свій соціальний досвід і за рахунок того, що з точки зору викладача може здаватися "випадковим". Наприклад, стиль взаємин викладача й студентів, який може збігатися із завданнями виховання, а може й не збігатися.

У ролі інтегративного результату всіх факторів соціалізації виступає спосіб життя. Він формується як наслідок взаємодії людей і навколишнього природного та соціального мікро-, мезо-, макросередовища і має риси загального (менталітет країни, форми політичної влади, економічний устрій і под.), особливого (своєрідність регіону, міста, села тощо) і одиничного (дана сім'я, інститут, колектив, група, людина). Кожен із рівнів цієї ієрархії впливає на інші, зазнаючи їх впливу. Який би із рівнів ми не розглядали, яке б відповідно до нього педагогічне завдання не вирішували (від розробки основ державної стратегії соціалізації поколінь до пошуку форм ефективної допомоги самовихованню конкретного підлітка), успіху ми зможемо досягти лише тоді, коли будемо враховувати всю ієрархію, охоплюючи якнайширше коло параметрів способу життя.

У зв'язку з цим, **метою даної** статті є спроба дослідити яким чином впливає "соціалізація" на роль та рольову поведінку особистості у різних психологічних теоріях та як відтворює людина соціальні ролі.

Виклад основного матеріалу дослідження. З точки зору загальноприйнятих визначень, соціалізація - це процес і результат засвоєння та активного відтворення індивідом соціального досвіду.

За визначенням психологічного словника, соціалізація - процес становлення особистості людини. Цей процес передбачає: засвоєння людиною суспільного досвіду, відношення до світу, соціальних норм, ролей, функцій; активне сприйняття цього суспільного досвіду самою людиною під впливом своїх внутрішніх позицій; становлення у людини образу Я і вироблення у себе як особи, члена суспільства власного світогляду, реалізацію свого світогляду у власному досвіді взаємодії з іншими людьми; участь і вклад людини в подальший розвиток духовних цінностей [3].

Щодо форм такого засвоєння між різними психологічними школами і течіями немає одностайної згоди.

В радянській психологічній парадигмі традиційно вважається (починаючи з культурно-історичної теорії Л. С. Виготського), що соціалізація - це переважно інтеріоризація суспільного досвіду та суспільної культури в цілому, в результаті чого формуються диспозиції особистості: спрямованість, соціальні установки, ціннісні орієнтації тощо. В цій традиції розглядаються глобальні методологічні проблеми, але недостатньо враховується, що вплив суспільства завади відбувається через мікросоціум, через малі групи.

Механізм такого впливу зручно розглядати за допомогою поняття соціальної ролі, запозиченого в інтеракціоністській парадигмі. Соціальна роль - досить широке поняття, що поєднує в собі великий спектр проявів поведінки

людини: від ситуативних ролей, що є лише схематизованими формами комунікації, до життєвих ролей, що є стійкими формами соціальні-поведінки та діяльності людини і фактично виступають як прояв особистості, тобто соціальне "Я" індивіда. Саме процес формування життєвих ролей особистості можна розглядати як соціалізацію і як розвиток особистості.

Соціальна роль має свою психологічну структуру, яка, на нашу думку, складається з трьох підструктур: а) рольові очікування (експектації), тобто модель ролі і вимоги до неї що задаються групою, або суспільством; б) рольова поведінка (інтерації), тобто система реальних дій індивіда в процесі комунікації та діяльності; в) рольові переживання людини, тобто внутрішнє бачення себе в тій чи іншій ролі, своєрідна рольова Я-концепція людини.

Рівень соціалізації індивіда визначається сформованістю вказаних трьох підструктур, починаючи з першої. Так, незасвоєна індивідом роль (неприйнята) існує переважно на рівні соціальних очікувань. Ситуативні ролі крім експектацій включають в себе підструктуру поведінки. Життєві ролі крім вищезгаданих компонентів обов'язково поєднує ще й рольові переживання.

Глибинна рольова структура притаманна не тільки життєвим ролям, які стали рисами характеру людини, але і всім випадкам глибокого вживання у роль. Так, класичний приклад ролі – акторської, обов'язково супроводжується внутрішнім емоційним, переживанням, без якого неможливе професійне програння ролі (інколи доходить до майже повного психологічного перевтілення).

В практиці формування особистості дитини не слід забувати, що соціалізація - не самоціль і формуванні соціальних ролей людини не обмежується її розвитком. Результатом найвищого розвитку та саморозвитку людини за Б. Г. Ананьєвим - є індивідуальність, яка не може вичерпатись тільки рольовими проявами, а отже іде по шляху автономізації від соціальних ролей [1, с. 28].

Занадто соціалізована істота - це маріонетка, "гвинтик" соціального механізму. Процес міжособової взаємодії в цьому випадку зводиться до маніпуляції. Індивідуальність, навпроти, на відміну від соціальної маріонетки, грає не тільки різноманітні соціальні ролі, але і "роль" самої себе [2, с. 534].

Таким чином розвиток і саморозвиток людини можна розглядати як діалектичне поєднання двох протилежних процесів: а) процесу формування соціальних ролей (соціалізація), де відбувається еволюція від індивіду до особистості; б) процес відчуження соціальних ролей (індивідуалізація), де відбувається перехід від особистості до індивідуальності. В нашому розумінні індивідуалізація - це синонім поняття самоактуалізація. Ці процеси тісно переплетені між собою і не завжди є послідовними, хоч другий можна розглядати як вищу форму і водночас діалектичне заперечення першого.

Ці два процеси досить ґрунтовно описані в психологічних школах відповідно символічного інтеракціонізму (або теорії ролей) та "гуманістичної психології". Для інтеракціонізму сформована людина - це соціалізована особистість, яка засвоїла соціальні ролі тих груп, членом яких вона є, і її поведінка - це результат врахування групових експектацій.

Для гуманістичної психології розвинута людина - це самоактуалізована особистість, яка максимально реалізувала свої внутрішні потенції та потребу в саморозвитку. Користуючись термінологією Е. Шострома, для першого випадку типовою є людина-маніпулятор, для другого - людина-актуалізатор [7, с. 28].

Проте, не треба, щоб виникало враження, що теорія ролей є лише примітивним тлумаченням сутності людини, а гуманістична психологія долає її недоліки. Ці дві концепції описують різні сторони такого складного явища, як розвиток людини. Скоріше за все - теорія ролей - це саме як відбувається процес соціалізації людини, а гуманістична концепція - це, свого роду "ідеалізм" що показує на прикладах найвищого розвитку людини, який він повинен бути в ідеалі.

Таким чином, гармонічна індивідуальність - це така людина, яка не тільки засвоїла найважливіші соціальні ролі на рівні рольових переживань, але й виробила здатність бути автономною від ролі, від соціального контролю, відстоювати своє "Я". Така людина не буде залежною від нав'язаних їй ролей, за якими губиться її індивідуальність. Навпаки, арсенал ролей, що ними володіє людина, залежить від неї, виступає засобом підсилення особистості, робить її компетентною в різних ситуаціях взаємодії з іншими людьми.

Соціальна роль - відповідний прийнятим нормам спосіб поведінки людей залежно від їх статусу або позиції в суспільстві, в системі міжособистісних відносин. Засвоєння соціальних ролей - це важлива складова процесу соціалізації особистості, обов'язкова умова вростання в суспільство людей собі подібних. Засвоюючи соціальні ролі, людина засвоює соціальні стандарти поведінки, вчиться оцінювати себе з боку та здійснювати самоконтроль.

Соціальна роль - це сукупність вимог суспільства до людей, що займають певні соціальні позиції. Це вимоги у вигляді настанов, бажань, очікувань певної поведінки, що регламентується у конкретних соціальних нормах. Соціальна роль визначається, головним чином, існуючими очікуваннями інших людей відносно позицій, а не їх власними індивідуальними характеристиками. Наприклад, роль лікаря розуміється узагальнено, як певна очікувана поведінка незалежно від особистісних почуттів конкретної людини.

Соціальна роль - це фіксація певного положення, яке займає той чи інший індивід у системі суспільних відносин, це функція, нормативно ухвалений зразок поведінки, що очікується від кожного, хто займає цю позицію. Приступаючи до виконання певних соціальних функцій, індивід, як правило, знає свої права й обов'язки, а також санкції, які можуть бути застосовані в разі їх порушення. Вимоги, сподівання, які висувуються соціальною роллю, формуються в суспільстві під впливом загальнокультурних норм, цінностей та традицій певної суспільної системи, соціальної групи. Отже, це завжди очікувана поведінка, пов'язана з реалізацією певних прав і обов'язків. У такому розумінні вона характеризується як нормативними вимогами до поведінки індивіда, так і очікуваннями інших людей стосовно їх виконавця. Якщо поведінка

індивіда відповідає рольовим вимогам і очікуванням, то вона соціально заохочується (хвала, почесні, матеріальна винагорода).

Соціальна роль може не ухвалюватися суспільством (наприклад, роль злодія). При цьому ухвалюється чи не ухвалюється не конкретна особа, а вид соціальної діяльності. Отже, вказуючи на роль, суспільство відносить людину до певної соціальної групи, ідентифікує її з групою. Як член суспільства, різноманітних груп та організацій, обіймаючи в них певне місце чи позицію, виконуючи притаманні цим позиціям функції, індивід тим самим здійснює соціальні ролі батька, ученого, депутата, підприємця тощо.

Соціальні ролі виступають тими одиницями, на основі яких будуються різні соціальні інститути. Наприклад, школа як соціальний інститут може розглядатися як сукупність загальних для всіх шкіл ролей викладачів та учнів.

Оскільки один і той самий індивід виконує багато соціальних ролей, то між ними можливі відносини як гармонії, так і дисгармонії. В останньому випадку на ґрунті суперечностей між рольовими вимогами й очікуваннями збуджуються внутрішні міжрольові конфлікти (компетентний директор - малокомпетентний депутат, добрий сім'янин - поганий спеціаліст, здібний інженер - невдалий менеджер). Опанування соціальних ролей, вирішення внутрішніх і міжрольових конфліктів успішно здійснюють активні люди, здатні в ході інноваційної діяльності, виконання різнопланових соціальних ролей творити нові соціальні цінності, норми та ролі, зберігати свою цілісність як особистості, що усвідомлює свою соціальну сутність і призначення.

Головним соціальним процесом, через який здійснюється взаємодія між особистістю та суспільством, є процес соціалізації.

Завдяки соціалізації людина залучається до суспільства, засвоюючи звичаї, традиції і норми певної соціальної спільноти, відповідні способи мислення, властиві даній культурі, взірці поведінки, форми раціональності та чуттєвості.

Спрощеним є трактування соціалізації як одномірного, односпрямованого процесу дії соціальних факторів на конкретну людину, де індивіду відводиться пасивна роль об'єкта впливу.

До впливу соціального середовища людина ставиться вибірково на основі сформованої у її свідомості системи цінностей. Соціалізація здійснюється протягом усього життя людини, поділяючись на первинну (соціалізація дитини) та вторинну (соціалізація дорослих). Це відбувається тому, що умови життя людини, а значить і вона сама, постійно змінюються, вимагають входження у нові соціальні ролі та змін статусу, інколи докорінних.

Роль, у соціальній психології, – соціальна функція особистості; відповідний до прийнятих норм спосіб поведінки людей в залежності від їх статусу чи позиції у суспільстві, в системі міжособистісних стосунків.

Індивідуальне виконання ролі людиною має певне "особистісне забарвлення", яке залежить від її знань та вмінь знаходитись у даній ролі, від значимості ролі для людини, від прагнення більше чи менше

відповідати очікуванням оточуючих. Діапазон і кількість ролей визначаються багатоманітністю соціальних груп, видів діяльності та стосунків, у які включена особистість, а також її потребами та інтересами.

Поняття ролі широко застосовується у соціальній антропології (Р. Лінтон, Б. Малиновський, А. Радкліф-Браун, С.Ф. Нейдл), в теорії малих груп (Томас, Знанецький, Кулі, Е. Джекобсон), у соціальній психології (Т. Шибутані, Е. Зандер та ін.), в теорії інтеракціонізму (Дж. Мід), у соціометрії (Дж. Морено), у теорії соціалізації (З. Фрейд, Т. Парсонс), транспактному аналізі (Е. Берн) і навіть у когнітивних теоріях особистості (Дж. Келлі).

Класичне визначення соціальної ролі у її функціоналістському розумінні було дано Р. Лінтоном у 1936 році. Дане поняття ролі відноситься до таких ситуацій соціальної взаємодії, коли регулярно і протягом тривалого часу відтворюються певні стереотипи поведінки. Лінтон дав соціологічну інтерпритацію поняття ролі, виділивши у структурі соціальних стосунків статуси, тобто певні позиції і пов'язані з ними сукупності прав і обов'язків, і визначив роль як динамічний аспект статусу.

Дж. Келлі, представник когнітивного напрямку в психології, у своїй теорії особистості також використовує термін роль. Він вводить поняття "особистісних конструктів" (ідей чи думок, які людина використовує, щоб усвідомити та інтерпритувати, пояснити чи передбачити свій досвід). Келлі вважає, що у всіх нас є стержнева система конструктів. Певні аспекти цієї стержневої системи він назвав стержневими ролями, які є важливими детермінантами нашого сприйняття ідентичності.

Фрейд досліджував психологічні аспекти засвоєння людиною соціальних ролей і у своїй теорії джерел насолоди показав, як в результаті зусиль індивіда зберегти у своїй фантазії стосунки, які приносять задоволення, роль іншого стає частиною особистісної структури індивіда, його Я.

Фрейдистському трактуванню проблем соціалізації слідував Парсонс, на думку якого первинне уявленн про рольову структуру суспільства дитина отримує у ході досвіду вирішення проблем, які виникають у ранньому дитинстві, коли і закладаються первинні зв'язки особистості і соціальної системи. Парсонс намагається розкрити механізми емоційного (ефективного) і нормативного регулювання рольових взаємодій. Роль визначається як нормативно регульована на основі загальноприйнятих цінностей поведінка, компонент соціальної структури. Ролі поділяються на природжені (аскриптивні), тобто визначені народженням, віком, статтю, приналежністю до касты та ін.

У інтеракціонізмі під соціальною взаємодією розуміється безпосередня міжособистісна комунікація ("обмін символами"), найважливішою особливістю якої визнається здатність людини "приймати роль іншого", уявляти, як її сприймає партнер по спілкуванню чи група ("генералізований інший"), і відповідно інтерпритувати ситуацію і конструювати власну поведінку. Розвиток особистості з точки зору інтеракціонізму відбувається у ході взаємодії з іншими людьми у суспільстві і трактується як система

безпосередніх комунікацій, до того ж структура особистості містить компоненти, які забезпечують її активність, а також контроль власної поведінки відповідно до соціальних норм, ролей та соціальних установок партнерів по взаємодії.

У інтеракціоністських теоріях вирізняють конвенційні ролі, які стандартизовані та безликі, будуються на основі прав та обов'язків, незалежних від того, хто ці ролі виконує; і міжособистісні, в яких права і обов'язки цілком залежать від індивідуальних особливостей учасників взаємодії, їх почуттів і уподобань.

Соціальні психологи необіхевіористського напрямку (Хоманс) відмічають обмеженість теорії ролей, її неспроможність враховувати зміни в поведінці, які призводять до виникнення нових ролей. Ці заперечення частково спростовуються функціоналістами шляхом виділення в рольовій структурі сукупності ролей, що передбачають новаторську поведінку таких індивідів, як підприємці в економіці чи пророки в релігії.

Інтеракціоністські концепції намагаються досягнути більшої гнучкості за рахунок перенесення акценту зі стандартизованої рольової поведінки на конкретні ситуаційні властивості взаємодії живих людей. Важливими категоріями теорії ролей при цьому підході є "рольова поведінка", "дії в ролі".

Аналізуючи різноманітні теоретичні моделі "Я" Дж. Поттер та М. Уезерел підкреслюють, що теорія ролей загалом бачить протиріччя між двома "фактами" – між фактом індивідуального самовираження і фактом соціальної детермінованості індивіда. Поняття ролі саме покликано зняти це протиріччя. Роль визначається як набір діяльностей, якостей, стилів, які поєднані з соціальними позиціями. Соціальні позиції існують незалежно від конкретних індивідів, вони безособові, надіндивідуальні і включають в себе родинні, релігійні професійні та ін. категорії. У сучасному складному диференційованому суспільстві існують соціальні позиції дружин, чоловіків, злочинців, священників, стоматологів, політиків та ін. Від людей, які займають ці позиції, очікують певних типів дій, вони вчаться грати ці ролі. Через закріплення певної соціальної позиції людина набуває своє "Я" і певні форми самовираження. Таким чином "Я" людини та її особистість, на думку цих вчених, визначаються місцем в соціальній структурі [4].

Теорія ролей говорить про досвід "Я", який кардинально відрізняється від того, який описується теорією рис. Люди перестають бути "природними", вони є акторами, соціальними персонажами.

Згідно теорії ролей "Я" володіє двома характеристиками, які ігноруються теорією рис. По-перше, це соціальна нещирість (socialinsincerity). Нещирість виникає від того, що людина усвідомлює присутність довкола інших, суспільства. По-друге, наявність множини ідентичностей, які часто суперечать одна одній, може викликати внутрішній конфлікт. Теорія ролей допускає можливість фрагментації "Я", різні ролі можуть вимагати різних ідентичностей, у зв'язку з чим виникає внутрішній конфлікт.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок з цього напрямку. Отже, соціалізацією називають процес засвоєння людиною певної системи цінностей, норм, знань та вмінь, зразків поведінки, які відповідають її соціальним ролям та роблять повноправним членом суспільства. Соціалізація особистості є специфічною формою привласнення нею тих суспільних відносин, що існують в усіх сферах суспільного життя. Основою соціалізації є освоєння індивідом мови соціальної спільноти, мислення, форм раціональності й чуттєвості, сприйняття індивідом норм, цінностей, традицій, звичаїв, зразків діяльності тощо. Індивід соціалізується, включаючись у різноманітні форми соціальної діяльності, засвоюючи характерні для них соціальні ролі. Тому соціалізацію особистості можна розглядати як сходження від індивідуального до соціального. Водночас соціалізація передбачає індивідуалізацію, оскільки людина засвоює існуючі цінності вибірково, через свої інтереси, світогляд, формуючи власні потреби, цінності.

Завдяки соціалізації людина залучається до соціального життя, одержує і змінює свій соціальний статус і соціальну роль.

Список використаних джерел

1. Ананьев Б. Г. Избранные психологические труды. – М.: Педагогика, 1980. – Т. 1. – С. 175
2. Подольська Є.А. Філософія: Навч. посібник / Є.А. Подольська. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: Центр навч. л-ри, 2006. – 704 с.
3. Психологический словарь сайта azps.ru [Електронний ресурс] – Режим доступу до журн.: <http://azps.ru/handbook/s/soci951.html>
4. Поняття ролі та рольової поведінки [Електронний ресурс] – Режим доступу до журн.: <http://kapp.com.ua/blog/referaty-ksht/ponyattya-rolita-rolovo%D1%97-povedinki.html>
5. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління. Навчальний посібник / Л. Е Орбан-Лембрик –К.: Академвидав, 2003. - 334 с.
6. Универсальная научно-популярная онлайн-энциклопедия. Энциклопедия Кругосвет [Електронний ресурс] – Режим доступу до журн.: http://www.krugosvet.ru/enc/gumanitarnye_nauki/sociologiya/SOTSIALIZATSIYA.html?page=0,0
7. Шостром Эверетт Человек-манипулятор. Внутреннее путешествие от манипуляции к актуализации [Текст]: [пер. с англ.] / Э. Шостром. - 2-е изд. – М.: Психотерапия, 2008. - 190 с.

The article investigates the socialization of the individual through the perception of the role and role behavior in various psychological theories. Based on analysis of the literature the definition of "socialization" and its impact on the role of personality and role behavior, socialization in various psychological theories.

Keywords: socialization of the individual, the role, role behavior, psychological theory.

Отримано 8.11.2012